

Ko‘paysin Atajonov

O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi

Jaxongir Yaxshiboyev

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

TRANSPORT LOYIHALARINI SAMARALI BOSHQARISHNING ASOSIY OMILLARI VA ZAMONAVIY TEXNIKASI

Annotatsiya: Maqolada kompaniyalarda qo‘llaniladigan va biznesning raqobatbardoshligi va samaradorligini oshirishga imkon beradigan, ayniqsa transport sohasida loyihalarni boshqarishning asosiy o‘millari va zamonaviy usullari muhokama qilinadi. Turli xil usullarni qo‘llashning kuchli tomonlari, shuningdek xavfli zonalar ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: loyihalarni boshqarish, transport sektori, menejment, biznes, samaradorlik, raqobatbardoshlik, loyiha.

KEY FACTORS AND MODERN TECHNOLOGIES FOR EFFECTIVE MANAGEMENT OF TRANSPORT PROJECTS

Abstract. The article considers the key factors and modern methods of project management, applicable in companies and allows to increase the competitiveness and efficiency of business, especially in the transport sector. The strengths of the application of various techniques, as well as risk zones, are considered in this article.

Keywords: project management, transport sector, management, business, project, efficiency, competitive ability.

Kirish

Loyihani boshqarish zamonaviy iqtisodiyotda qo‘llaniladigan juda kuchli o‘zgarishlarni boshqarish texnologiyasidir. Agar biz belgilangan maqsadlarga samarali va o‘z vaqtida erishishga imkon beradigan usullarni ko‘rib chiqsak, unda

yuqori sifat standartlariga muvofiq loyihalarni boshqarish metodologiyasi bu masalaning asosiy yoʻnalishlaridan biridir. Ushbu maqolaning dolzarbligi asosiy omillarni ochib berish va kompaniyaning raqobatdagi gʻalabasining asosiy omillaridan biri boʻlgan zamonaviy loyihalarni boshqarish metodologiyasini tavsiflashdan iborat. Loyihalarni samarali boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish endi transport sektori korxonalarida amalga oshirilmoqda. Loyihalarni boshqarishning asosiy omillarini oʻrganish va tahlil qilish transport sektori korxonalarida amalga oshirish uchun ulardan eng samaralilarini aniqlashga imkon beradi.

Loyihani boshqarishning zamonaviy usullari PMBoK (Project Management body of Knowledge) loyihalarni boshqarish boʻyicha bilimlar toʻplamida toʻplangan. Ushbu standart resurslar (moliya, mehnat, materiallar, energiya), vaqt, sifat va xatarlarni muvozanatlashda maqsadlarga erishish mumkin boʻlgan faoliyat sohasini koʻrib chiqadi. Muvaffaqiyatning asosiy omili xavf va ogʻishlarni minimallashtirish, oʻzgarishlarni samarali boshqarishni hisobga olgan holda oldindan tayyorlangan rejaga ega boʻlishdir. Shunga koʻra, uch tomonlama cheklovning klassik shakli tushunchasini kiritish mumkin, bu loyihaning mazmuni, qiymati va vaqti oʻrtasidagi muvozanatni anglatadi va bu miqdorlar oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlikdir. Keyinchalik bu toʻplamga sifat qoʻshildi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi

Soʻnggi yillarda transport loyihalarini samarali boshqarishning asosiy omillari va zamonaviy texnologiyalarini oʻrganish katta eʼtiborni tortdi. Ushbu mavzu boʻyicha adabiyotlar transport loyihalarining samaradorligi va samaradorligini oshirish uchun ilgʻor texnologiyalar va strategik boshqaruv usullarini birlashtirish muhimligini taʼkidlaydi. Turli mualliflar transport tashabbuslarini yaxshiroq rejalashtirish, amalga oshirish va monitoring qilishga yordam beradigan loyihalarni boshqarish metodologiyalarining, shu jumladan moslashuvchan va tejankor boshqaruvning hal qiluvchi rolini taʼkidlaydilar.

Binolarni axborot modellashtirish (BIM), geografik axborot tizimlari (GIS) va narsalar Interneti (IoT) kabi zamonaviy texnologiyalar koʻpincha maʼlumotlarni keng qamrovli tahlil qilish va Real vaqtda monitoring qilish imkoniyatlarini

ta'minlaydigan transformatsiya vositalari deb ataladi. Ushbu texnologiyalar loyiha menejerlariga ongli qarorlar qabul qilish, resurslarni taqsimlashni optimallashtirish va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni yaxshilash imkonini beradi.

Adabiyotda muhokama qilinadigan yana bir hal qiluvchi omil-manfaatdor tomonlarning o'zaro ta'siri va hamkorligining ahamiyati. Transport loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun davlat idoralari, xususiy sektor hamkorlari va mahalliy jamoalar o'rtasida samarali aloqa va muvofiqlashtirish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotlar, shuningdek, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni aniqlash va favqulodda vaziyatlar rejalarini ishlab chiqish uchun xavflarni boshqarish strategiyalarining muhimligini ta'kidlaydi.

Barqarorlik va atrof-muhitni muhofaza qilish masalalari transport loyihalarini boshqarishning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Yashil texnologiyalar va amaliyotlarni joriy etish transport infratuzilmasi loyihalarining atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish uchun muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, ushbu loyihalarning moliyaviy hayotiyliigi va uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlash uchun iqtisodiy tahlil va xarajatlar va foydalarni baholash zarur.

Umuman olganda, adabiyot transport loyihalarini samarali boshqarishga erishish uchun zamonaviy texnologiyalar, strategik boshqaruv usullari va manfaatdor tomonlarning hamkorligini birlashtirgan yaxlit yondashuv zarurligini ta'kidlaydi. Ushbu keng qamrovli yondashuv nafaqat loyiha natijalarini yaxshilaydi, balki transport infratuzilmasini rivojlantirishning kengroq iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik maqsadlarga muvofiqligini ta'minlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot metodologiyasi mavjud adabiyotlarni sifatli tahlil qilishga va transport loyihalarini boshqarish bilan bog'liq amaliy tadqiqotlarga qaratilgan. U loyihalarni samarali boshqarishga hissa qo'shadigan asosiy omillar va zamonaviy texnologiyalarni aniqlash uchun ilmiy jurnallar, sanoat hisobotlari va texnik hujjatlarni har tomonlama ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, ushbu sohadagi mutaxassislarning fikrlarini to'plash uchun ekspert intervyulari va so'rovlari o'tkaziladi. Ma'lumotlar umumiy mavzular va tendentsiyalarni aniqlash

uchun tematik tahlil yordamida tahlil qilinadi, bu transport loyihalarini boshqarishda mukammallik va yangi texnologiyalar haqida chuqur tushuncha beradi.

Tahlil va natijalar

Agar biz xarajat haqida gapiradigan bo'lsak, unda bu to'g'ridan-to'g'ri loyihaning mazmuniga va uning o'ziga xos hisoblagichlariga, masalan, vazifalar soni, ularning murakkabligi, hajmiga bog'liq. Shunday qilib, to'g'ri moliyalashtirilmagan loyiha amalga oshirish uchun ko'proq vaqt talab etadi. Ushbu vaziyatda ko'proq xavf tug'diradi deb taxmin qilish mantiqan. Loyihani amalga oshirish uchun cheklangan vaqt bilan, talab qilinadigan muammolarni hal qilishda innovatsion yondashuv aniqlanmasa, sifatning pasayishi oqibatdir. Ammo innovatsion echimlarni topishda ham xavfli vaziyatlar soni apriori ortadi.

Agar biz loyihalarning tipologiyasini ko'rib chiqsak, ularni amalga oshirishda turli xil yondashuvlarni ajratib ko'rsatishimiz mumkin. Asosiy taxminlar parametrlardan birining cheksizligi yoki tanqidiyligini taxmin qilish atrofida qurilgan. Misol tariqasida, quyidagi loyihani ko'rib chiqish mumkin, unda ijobiy natija uchun sifat muhim mezondir va vaqt va resurslar ikkinchi darajali hisoblanadi. Resurslarning cheksizligi haqidagi taxmin qat'iy muddatlarda yuqori sifatga erishilganda qo'llaniladi. Innovatsion loyihalar yuqori xavf bilan ajralib turad[4].

Loyihani boshqarish bo'yicha bilimlar to'plamining (PMBok) klassik usuli qat'iy muddatlarda va past xavflarda talablarning o'zgarmasligi haqidagi taxminga asoslanadi.

Shuningdek, palapartishlik modelini yoki axborot texnologiyalari sohasidagi loyihalarni boshqarish uchun tez-tez ishlatiladigan kaskadli modelni ta'kidlash kerak. Sharshara modeli tomonidan ajratilgan bosqichlar quyida keltirilgan:

1. talablarni aniqlash,
2. dizayn,
3. dizayn (amalga oshirish),
4. mujassamlash,
5. sinov va disk raskadrovka,

6. oʻrnatish,

7. qoʻllab-quvvatlash.

Sharshara modeliga amal qilganda, bir bosqichdan ikkinchisiga ketma-ket oʻtish taxmin qilinadi. Oʻtish oldingi bosqichning eng toʻliq va muvaffaqiyatli bajarilishi sharti bilan amalga oshirilishi mumkin. Shuni taʼkidlash kerakki, oldingi bosqichga qaytish yoki bosqichlarning bir-biriga mos kelishi kutilmaydi. Shunday qilib, kaskadli yoki palapartishlik modeli loyihani boshqarishning rasmiy va progressiv usulini namoyish etadi.

Sharshara modelining asosiy tanqidi loyihani boshqarish yondashuvining haddan tashqari rasmiylashtirilishi va moslashuvchanlikning etishmasligidir. Shuni taʼkidlash kerakki, yirik loyihalarni rasmiylashtirishning yuqori darajasi, ayniqsa 1T sohasida, muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biridir. Loyihalar amalga oshiriladigan va ularni boshqarish amalga oshiriladigan muhit kengroq tushunchadir. Ushbu kengroq kontekstni tushunish korxonaning maqsadlari va tashkilotning oʻrnatilgan amaliyotiga muvofiq faoliyatni amalga oshirishga yordam beradi[8]. Bundan tashqari, doimiy ravishda oʻzgarib turadigan haqiqiy dunyoda, ayniqsa uzoq vaqt davomida amalga oshirilgan murakkab loyihalarni amalga oshirish sharoitida atrof-muhit sharoitlari va talablaridagi oʻzgarishlarni hisobga oladigan usullar talab qilinadi va faoliyatning innovatsion xususiyatini hisobga olgan holda, yanada moslashuvchan boshqaruv usullaridan foydalanish zarur.

Klassik kaskad yondashuviga alternativa mavjud. Bular takroriy yoki bosqichma-bosqich loyihalarni amalga oshirish usullari. Iterativ hayot tsikllari-bu qasddan takrorlanadigan loyiha operatsiyalari. Har bir iteratsiya taqdim etilgan natijalarni yaxshilashga imkon beradi. Faza uchun chiqish mezonlariga erishilgunga qadar takrorlash mumkin. Bunday yondashuvlar yuqori darajadagi koʻrish va natijalarni belgilangan sharoitlarga moslashtirishga imkon beradi. Iterativ yondashuvlar toʻrtinchi nashrdan boshlab PMBoK standartida oʻz aksini topdi[4].

Ilm-fanda oʻzgarishlarga asoslangan, moslashuvchan hayot tsikllari sifatida tanilgan, ularning xususiyatlari bilan manfaatdor tomonlarning yuqori darajadagi ishtiroki mavjud. Ular, shuningdek, iterativ va qoʻshimcha usullarga tegishli, ammo yuqori tsikl tezligiga ega.

Kompaniyada loyihalarni boshqarish va loyihalarni amalga oshirish jarayoni asosan tashkilotning madaniyati, uslubi va tuzilishi bilan belgilanadi. Kompaniyaning loyihalarni boshqarishdagi etuklik darajasi ham uni amalga oshirishga ta'sir qiladi. Tashkilotning madaniyati va uslubi asosan uning loyihani qanday bajarishini belgilaydi. Madaniyat va uslub-bu "madaniy me'yorlar" deb nomlanuvchi va vaqt o'tishi bilan rivojlanib boradigan guruh hodisalari. Tashkiliy madaniyat uning barcha a'zolarining tajribasi asosida shakllanadi. Aksariyat tashkilotlar vaqt o'tishi bilan noyob madaniyat va uslubni shakllantiradilar. Agar biz O'zbekistonning transport sektori haqida gapiradigan bo'lsak, unda u ko'pincha yillar va hatto o'nlab yillar davomida tashkil etilgan tashkiliy madaniyatga ega korxonalarni o'z ichiga oladi. Agar loyihada bir nechta tashkilotlar ishtirok etsa, loyihaga jalb qilingan kompaniyalarning barcha o'rnatilgan madaniyatlari ta'sir qiladi. Umumiy tajribaga quyidagilar kiradi:

- umumiy qarashlar, vazifalar, qadriyatlar, e'tiqodlar va umidlar;
- normalar, siyosatlar, usullar va protseduralar;
- motivatsiya va mukofot tizimlari;
- xavfga chidamlilik;
- etakchilik, ierarxiya va etakchilik munosabatlariga qarash;
- xulq-atvor qoidalari, ish axloqi va ish vaqti;
- biznes muhiti.

Globallashuv nuqtai nazaridan, dunyoning turli burchaklarida joylashgan turli xil tashkilotlar tomonidan jalb qilingan turli madaniyatlarning ta'sirini tushunish ayniqsa muhimdir. Loyiha menejeri tashkilot xodimlaridan qaysi biri qaror qabul qilishini yoki ularga ta'sir qilishini va loyihani muvaffaqiyatli yakunlash ehtimolini oshirish uchun kim bilan hamkorlikni rivojlantirishni tushunishi kerak. Shunday qilib, madaniyat loyihaning muvaffaqiyatini aniqlashda muhim omil hisoblanadi. Ko'pincha O'zbekiston transport sektori korxonalarida kuzatilishi mumkin bo'lgan ko'p madaniyatli kompetentsiya omili loyiha menejeri uchun juda muhim bo'lib qoladi.

Bundan tashqari, loyihalarni boshqarishning muvaffaqiyati ko'p jihatdan tashkiliy aloqa uslubiga bog'liq. Ushbu fakt, ayniqsa, loyihalarni boshqarishning globallashuvi nuqtai nazaridan muhimdir. Tashkiliy aloqa imkoniyatlari loyihalarni

amalga oshirishga katta ta'sir ko'rsatadi. Masofadan turib ishlaydigan loyiha menejerlari muvozanatli qarorlar qabul qilish uchun loyiha barcha manfaatdor tomonlari bilan samarali aloqalarni o'rnatishga qodir. Buning uchun elektron aloqa vositalari, shu jumladan: elektron pochta, tezkor xabarlar xizmati, veb va videokonferentsiyalar, ijtimoiy tarmoqlar qo'llaniladi.

Shuningdek, loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishning asosiy omillaridan biri bu tashkiliy tuzilma. Uning to'g'ri tanlovi amalga oshirish bosqichida resurslarning mavjudligiga ta'sir qiladi.

Korxona atrof-muhit omillari loyiha guruhining bevosita nazorati ostida emas, lekin ularning ta'siri ko'pincha cheklovchi yoki yo'naltiruvchi xususiyatga ega. Korxonaning atrof-muhit omillari rejalashtirish jarayonlari uchun boshlang'ich hisoblanadi va natijaga yaxshi ta'sir qilishi mumkin.

Korxonaning atrof-muhit omillari turi, tabiati bo'yicha farq qiladi va quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- tashkiliy madaniyat, tuzilish va etakchilik;
- uskunalar va resurslarning geografik taqsimoti;
- davlat va sanoat standartlari (masalan, nazorat qiluvchi organlarning ko'rsatmalari, xulq-atvor qoidalari, mahsulot standartlari, sifat standartlari, ishlab chiqarish standartlari);
- infratuzilma;
- mavjud inson resurslari (ko'nikmalar, bilimlar, ixtisosliklar, masalan, dizayn, ishlab chiqish, huquqiy masalalar, shartnomalar tuzish va sotib olish);
- xodimlarni boshqarish (masalan, ishga qabul qilish va ishdan bo'shatish bo'yicha ko'rsatmalar, ish samaradorligi va samaradorligini tahlil qilish va xodimlarni o'qitish yozuvlari, ish haqi va qo'shimcha ish vaqti siyosati va ish vaqtini hisobga olish);
- korporativ ishlarni avtorizatsiya qilish tizimi;
- bozordagi vaziyat;
- manfaatdor tomonlarning xavf-xatarlarga bardoshlilik;
- siyosiy iqlim;
- tashkilotda qabul qilingan aloqa kanallari;

- tijorat ma'lumotlar bazalari (masalan, standartlashtirilgan taxminiy ma'lumotlar, sanoat xavfini o'rganish ma'lumotlari va xavf ma'lumotlar bazalari);
- loyihalarni boshqarish bo'yicha axborot tizimi (masalan, jadvalni boshqarish dasturi, konfiguratsiyani boshqarish tizimi, ma'lumotlarni yig'ish va tarqatish tizimi yoki internetda ishlaydigan boshqa avtomatlashtirilgan tizimlarga veb-interfeyslar kabi avtomatlashtirilgan tizimlar).

Loyihaning manfaatdor tomonlariga loyiha jamoasi, shuningdek, ichki va tashqi manfaatdor sub'ektlar kiradi. Loyiha jamoasi tashqi va ichki, salbiy va ijobiy, ijro etuvchi va maslahat beruvchi manfaatdor tomonlarni loyihaga qo'yiladigan talablar va barcha tomonlarning umidlarini aniqlash uchun aniqlaydi. Loyiha menejerining muhim vazifalaridan biri, muvaffaqiyatli yakuniy natijani ta'minlash uchun manfaatdor tomonlarning ta'sirini boshqarish. Manfaatdor tomonlarning ta'sirini boshqarish loyihaning butun hayoti davomida doimiy ravishda amalga oshirilishi kerak. Ushbu vazifani e'tiborsiz qoldirish narxning oshishiga, belgilangan muddatlarning oldinga siljishiga va boshqa salbiy oqibatlarga, shu jumladan yopilishga olib kelishi mumkin. Salbiy tomonlarni sezmaslik loyihaning muvaffaqiyatsiz bo'lish ehtimolini oshiradi.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, loyihada ishtirok etishda manfaatdor tomonlar ko'pincha muayyan harakatlar va qarorlarga nisbatan har xil darajada javobgar va vakolatli bo'lishadi. Ularning loyiha faoliyatiga jalb qilinishi so'rovlarda qatnashishdan tortib asosiy homiylikka qadar har xil bo'lishi mumkin. Loyihani amalga oshirishga to'sqinlik qiladigan manfaatdor tomonlar ham bor. Shuning uchun ularning barchasi loyihaning butun hayoti davomida rahbarning e'tiborini talab qiladi. Bunga iste'molchi - sotuvchi munosabatlarining eng oddiy shaklida misol keltirish mumkin. Ushbu turdagi munosabatlar bilan bog'liq loyiha faoliyati ma'lum mahsulotlarni bozorga chiqarish loyihasi sifatida ko'rib chiqilishi mumkin.

Hozirgi vaqtda iste'molchi va ishlab chiqaruvchi o'rtasidagi munosabatlar shunday qurilganki, iste'molchi ishlab chiqaruvchining manfaatlarining markazida bo'lib, uning asosiy maqsadi va maqsadli ta'sir ob'ekti hisoblanadi. Shuning uchun ishlab chiqaruvchi uchun iste'molchini psixologik, iqtisodiy, sotsiologik va madaniy nuqtai nazardan o'rganish muhimdir. Shuning uchun ushbu loyihani

muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun manfaatdor tomonlarning, ham ishlab chiqaruvchining, ham uning maqsadli auditoriyasining xatti-harakatlarini ko'rib chiqish kerak [6].

Loyiha menejeri vazifalarining muhim tarkibiy qismi manfaatdor tomonlarning kutishlarini boshqarishdir, ularning har biri o'z maqsad va vazifalariga ega. Maqsadlarni aniqlashdagi farq loyihani amalga oshirish bosqichida ziddiyatni keltirib chiqarishi mumkin. Loyiha menejerining vazifasi talablar, manfaatlar, umidlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash, manfaatdor tomonlarning hamkorlik uchun o'zaro munosabatlarini qurishdir.

"Loyihani boshqarish-bu loyihaga qo'yiladigan talablarni qondirish uchun loyiha ishlariga bilim, ko'nikma, vositalar va usullarni qo'llash. Ushbu bilim ilovasi loyihani boshqarish jarayonlarini samarali boshqarishni talab qiladi"[1].

"Jarayon-bu oldindan belgilangan mahsulotni yaratish uchun o'zaro bog'liq harakatlar to'plami. Har bir jarayon kirish, vositalar va harakatlar bilan tavsiflanadi. Bundan tashqari, jarayon natijalar bilan tavsiflanadi. Loyiha menejeri korxona uchun atrof-muhit omillari va jarayonlar aktivlarini hisobga olishi shart[1].

Loyihani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun jamoa kerak:

- maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan jarayonlarni tanlang;
- loyiha talablarini qondirish uchun yondashuvlardan foydalaning;
- manfaatdor tomonlarni jalb qilish uchun zarur aloqalarni o'rnatish;
- kerakli natijaga erishish uchun tarkib, resurslar, byudjet, xatarlar o'rtasidagi muvozanatni toping[1].

Barcha jarayonlarni loyihani boshqarish jarayonlari va mahsulotga yo'naltirilgan jarayonlarga bo'lish mumkin. O'z navbatida, birinchi guruh loyihaning bajarilishini ta'minlaydi, ikkinchisi esa mahsulotni aniqlaydi va yaratadi. Loyiha menejerlari ijrochilar jamoasi bilan ajralmas bo'lib qolishlari kerak, ularning vazifalariga har bir jarayonni, uning kirish va chiqishlarini aniq aniqlash uchun sinchkovlik bilan o'rganish kerak. Ko'rib chiqilayotgan jarayonlar aynan ular ustida ishlayotgan loyihaga tegishli ekanligi mantiqan. PMBOK qo'llanmasi loyihani boshqarish manbai sifatida ishlatilishi mumkin.

Xulosa

Menejment ma'lum ma'noda algoritmik jarayon bo'lib, uning uchun ham moddiy, ham kadrlar resurslari mavjud bo'lib, ular orqali faoliyatni rejalashtirish va maqsadlarga erishish mumkin degan fikr mavjud. Loyihani boshqarish qat'iy algoritm emas, balki juda aniq ijodiy jarayon bo'lib, unda ko'plab omillarni hisobga olish kerak. Shuningdek, loyihalarni boshqarish jarayoni o'rganish va qo'llash uchun zarur bo'lgan o'zining optimal tashkiliy texnologiyalariga ega. Loyihalarni samarali boshqarish usullari mutlaqo har qanday faoliyat sohasida qo'llaniladi, ular sanoat, transport, energetika, savdoda alohida rivojlanishni qabul qiladilar va hozirda samarali biznesni qurishda munosib o'rin egallaydilar.

Loyihani boshqarish ko'nikmalarisiz zamonaviy dunyoda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish mumkin emas[7]. O'zbekiston Respublikasining transport tizimini ko'rib chiqishda shuni ta'kidlash kerakki, insoniyat tarixi davomida transport ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirgan va odamlarning iqtisodiy va madaniy ehtiyojlarining o'sishi, texnika va texnologiyalarning yaxshilanishi o'z navbatida transportning rivojlanishiga hissa qo'shgan[5].

Transport sohasidagi loyihalarni boshqarish zamonaviy transport kompaniyalari muvaffaqiyatining muhim qismidir. Ushbu maqolada tasvirlangan texnologiyalar transport sohasida ularning innovatsion tarkibiy qismlari bilan bog'liq holda qo'llanilishi mumkin, bu shubhasiz transport hajmining ko'payishi, xizmatning yaxshilanishi va transport kompaniyalarida xodimlarni boshqarish jarayonining modernizatsiya qilinishi bilan bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Anisimov D. V. loyihani samarali boshqarishning asosiy usullari va asosiy omillari. // M.: - innovatsion iqtisodiyot: axborot, tahlil, prognozlar. - № 1 (26) 2017.
2. Ermakov, D. N., Matveeva, A. S. / ijtimoiy va mehnat munosabatlarini tartibga solish bo'yicha mintaqaviy komissiyalar faoliyatini takomillashtirishning dolzarb jihatlari D. N. Ermakov, A. S. Matveeva // huquq va davlat: nazariya va amaliyot. 2016. № 2 (134). 88-93 betlar.

3. Loyihalarni boshqarish. Rossiya tajribasi. / S. N. Anisimov, E. V. Anisimova.// S. Q.: Vektor, -2012, - S. 240
4. Loyihani boshqarish asoslari. / Grashina.M., Dunkan Tomonidan.V. // Sankt-Peterburg.: Piter, -2013, 208-sahifa
5. Loyihani boshqarish bo'yicha bilimlar to'plamiga qo'llanma. (PMBOK ® qo'llanmasi) - beshinchi nashr /loyihalarni boshqarish instituti.-2013, 614-sahifa
6. Macheret, D. A., Epishkin, I. A., iqtisodiy rivojlanishning institutsional va transport omillarining o'zaro ta'siri: retrospektiv tahlil / D. A. Macheret, I. A. Epishkin // institutsional tadqiqotlar jurnali. - 2017. 9-jild, 4-son, 80-100-betlar
7. Sorokina, A. V., Epishkin, I. A. strategiyani amalga oshirish maqsadlari va motivatsiyasi bo'yicha boshqaruv / A. V. Sorokina, I. A. Epishkin // transport olami, 2016 yil, № 3, 270-280 betlar
8. Yermakov D. N. iste'molchilarni o'rganish va iste'molchilarning xatti-harakatlari.// 2013 yil 9 dekabrda "Rossiya iqtisodiyotining innovatsion rivojlanishidagi marketing va logistika sinergiyasi" ilmiy-amaliy davra suhbat uchun ilmiy maqolalar to'plami - M.: Erkin iqtisodiy jamiyatning ilmiy ishlari. 179-jild. 510 s.